

Programma zondag 11 oktober 2020

Theater de Kampanje - Stadshal

Aanvangstijd 14.00 uur

Qingzhu Weng, viool (China)

Natsumi Ohno, piano (Japan)

Antonín Dvořák
(1841-1904) Stukken voor viool en piano, opus 75, nr. 1-4 “Romantische stukken”
Allegro moderato
Allegro maestoso
Allegro appassionato
Larghetto

Francis Poulenc
(1899-1963) Sonate voor viool en piano, FP119
Allegro con fuoco
Intermezzo
Presto tragico

Pauze

Astor Piazzolla
(1921-1992) Histoire du Tango
Bordel 1900
Café 1930
Night-club 1960
Concert d'aujourd'hui

Josef Suk
(1874-1935) Stukken voor viool en piano, opus 17 nr. 1-4
Quasi ballata
Appassionato
Un poco triste
Burleska

Toelichting programma zondag 11 oktober 2020 Theater de Kampanje Den Helder

Volksmuziek en onderlinge relaties tussen componisten, dat zijn de rode draden in dit programma. Vooral Antonin Dvořák, Josef Suk en Astor Piazzolla maakten dankbaar gebruik van de volks- en populaire muziek van hun land en van Francis Poulenc kan gezegd worden dat zijn gave om originele melodieën te schrijven grotendeels beïnvloed is door de Franse liederen door de eeuwen heen. Daarbij was Suk de favoriete leerling van Antonin Dvořák en trouwde hij ook nog eens met diens dochter. Bovendien werd Suk, die ook een meer dan uitstekend violist was, een van de belangrijkste advocaten van de Vioolsonate van Poulenc. Piazzolla op zijn beurt vond uiteindelijk zijn stiel en stijl bij Nadia Boulanger in het Parijs van Poulenc. Hoewel de twee elkaar waarschijnlijk nooit ontmoet hebben is er absoluut een geestelijke connectie in de manier waarop zij ernst en humor, Bach en populaire muziek in één frase met elkaar konden verbinden.

Antonin Dvořák had mede dankzij Johannes Brahms internationaal al enige naam gemaakt, toen hij in 1887 begon aan een simpel trio voor twee violen en altviool. Dat werk schreef hij voor een pretentieloos gelegenheidstrio dat Dvořák, die uitstekend viool en altviool speelde, had met Jan Pelikan, een oud-collega uit de tijd dat hij in het orkest van het Nationaal Theater in Praag speelde, en diens leerling Josef Kruis die in het zelfde appartementencomplex woonde als de componist. Het Terzetto in C dat hij eerder geschreven had bleek te moeilijk voor de middelmatige violist die Kruis was, vandaar dat Dvořák zich zette aan iets eenvoudigers. De inspiratie vloeide rijkelijk en binnen de korts mogelijke keren had hij vier miniaturen geschreven waarin Dvořáks romantische geest en diens Boheemse inborst op de meest charmante wijze samen kwamen. De componist bewerkte de vier werkjes voor viool en piano en gaf ze de titel **Vier romantische stukken** mee. ‘Ze zijn uiteraard bedoeld voor de amateurmusici, maar Beethoven en Schumann schreven ook voor die markt’, verdedigde Dvořák zich bij zijn uitgever Simrock. ‘En we weten allemaal tot wat voor prachtige muziek dat leidde.’

Zo gecharmeerd als Dvořák van de viool was, zo’n hekel had Francis Poulenc er aan. ‘Ik vind de viool als solo-instrument vreselijk’, zei de Fransman al eens. ‘Ik moet echt kotsen van een viool als prima donna over piano-arpeggio’s.’ Dat hij in 1943 toch een **Vioolsonate** voltooide danken we aan de vasthoudendheid van de briljante Franse violiste Ginette Neveu. Zij zorgde er voor dat de componist na drie eerdere vergeefse pogingen eindelijk echt aan het werk ging. Ze zat er met haar neus bovenop en stond Poulenc bij met adviezen over de vioolpartij. ‘Die paar briljante violistische details komen door Neveu’, zei Poulenc later in alle bescheidenheid. Het resultaat is een opmerkelijke sonate geschreven ter nagedachtenis aan de Spaanse dichter Federico Garcia Lorca, die in 1936 door de Spaanse Falangisten was omgebracht. Die relatie is vooral duidelijk in een muzikale parafrase van de eerste zin uit Lorca’s gedicht Las seis cordas aan het begin van het tweede deel (La guitarra, hace llorar a los sueños – de gitaar laat dromen huilen) en de herinnering aan flamencoharmonieën. Verder is het vooral Poulenc die aan het woord is en wiens melodieën doen denken aan Franse chansons. Het werk werd afgekraakt door critici, maar veel gespeeld door toegewijde solisten. Toen Neveu in 1949 op dertigjarige leeftijd om het leven kwam bij een vliegtuigongeluk, zorgden violisten als Josef Suk en Yehudi Menuhin voor verdere verspreiding van het werk.

‘Traditionele tangoliefhebbers bejegenden mij vol haat, want ik introduceerde fuga’s, contrapunt en andere oneerbiedigheden. Alle tangocritici in Buenos Aires dachten dat ik gek geworden was.’ Aan het woord is Astor Piazzolla, de componist die de tango naar het klassieke muziekpodium bracht. De tangocultuur behoorde in de eerste decennia van de twintigste eeuw toe aan de minder bedeelde van Buenos Aires. Dus toen de tango in de jaren veertig de danszalen veroverde, wenste Piazzolla zich op geen enkele wijze met deze muziek te associëren. Hij wilde immers een serieus componist worden. Pas in 1954 tijdens een studieperiode bij Nadia Boulanger in Parijs ontdekte hij zijn wortels en groeide hij uit tot de grote innovator van de traditionele Argentijnse tango. Vaak combineerde hij westerse klassieke modellen en invloeden van onder anderen Johann Sebastian Bach met de tango, zoals in zijn in 1985 oorspronkelijk voor fluit en gitaar geschreven **Histoire du tango**. In de vorm van een vierdelige suite ‘behandelt’ Piazzolla de evolutie van de tango van de louche bordeelsong die het rond 1900 was via de meer romantische tango uit de cafés rond 1930 en de strakke nachtclubdans uit de jaren zestig naar de moderne ‘tango nuevo’ van de componist zelf. Histoire du tango groeide al snel uit tot een van zijn populairste ‘klassieke’ stukken.

Josef Suk begon als violist en belande al op 11-jarige leeftijd op het conservatorium van Praag. Hoewel hij daar in 1891 bij zijn goede vriend en latere schoonvader Antonin Dvořák afstudeerde als componist, bleef hij een begenadigd violist. Hij gaf veel solo-optredens met pianist Jan Panenka, en hij was zijn hele leven tweede violist van het mede door hem opgerichte Tsjechisch Strijkkwartet. In 1900 schreef hij de **Vier stukken voor viool en piano op. 17** voor zijn goede vriend en eerste violist van dat kwartet, Karel Hoffmann. De stukken werden in eerste instantie afzonderlijk uitgegeven, maar voor Suk waren ze wel degelijk een eenheid, een soort recitalsuite. De vier werken hebben alle een eenvoudige ABA-structuur en verder vooral een enorme lyrische kwaliteit. Suk was daarbij minder begaan met de Tsjechische volksmuziek dan zijn leermeester, maar de invloeden zijn duidelijk aanwezig in het begin van het tweede deel, het dumka-achtige derde deel en het opzwepende laatste deel van deze onderschatte miniaturen.

Paul Janssen

De Chinese violist **Qingzhu Weng** (2001) begon op 4-jarige leeftijd met vioolspelen. Zijn eerste lessen kreeg hij van Ai Jian aan het Institute for the Early Advancement of the Musically Highly Gifted (IFF), 2014-2017. Momenteel studeert Qingzhu bij Krzysztof Wegrzyn aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover. 2021. In 2016 won hij de 1ste prijs bij de Duitse nationale competitie 'Jugend musiziert'. In 2017 de 4de prijs en EMCY-prijs bij de International Competition for Violin, Kloster Schöntal. In 2018 won hij in België de 1ste prijs bij de Ysaÿe International Music Competition in Liège en de 3de prijs bij de Tibor Junior International Violin Competition. Zijn eerste recital vond plaats in China op 11-jarige leeftijd. In 2017 gaf hij 3 recitals in Bologna, San Marino en Imola en in 2018 in Hannover en Bergen (NL). Qingzhu trad op tijdens het openingsconcert van het muziekfestival: 'Klassik in der Altstadt' in de Kreuzkirche in Hannover, hij bracht werken van Bach, Paganini, Ysaÿe en Paganini ten gehore. Hij was solist met de Studentische Philharmonie Hannover, het Loh-Orchester, het Pforzheim Chamber Orchestra, het HEMU Orchestra en de Kremerata Baltica.

De Japanse pianiste **Natsumi Ohno** studeerde in Tokyo voordat ze haar Konzertexamen behaalde bij Professor Bernd Goetzke aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien Hannover. Naast haar solo carrière heeft zij zich gespecialiseerd in Lied- en Instrumentbegeleiding. Natsumi won het internationale kamermuziekconcours "Premio Trio di Trieste" en het internationale pianoconcours "Citta di Sulmona". Daarnaast trad zij op bij verscheidene masterclasses en muziekfestivals. Natsumi is sinds 2007 werkzaam bij de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover en begeleidt in de zomer de violistudenten bij de masterclasses van The International Holland Music Sessions.